

עת"א 54679/01 - יאסר זלבאני נגד מדינת ישראל, משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר, הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש דרום

בית המשפט המחוזי בירושלים שבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 54679-01-14 סגן נשיא
לפני כבוד השופט אהרן פרקש, סגן נשיא
זלבאני נ' מדינת ישראל ואח'

יאסר זלבאני
עו"ז ב"כ עו"ד רמי עותמאן

ג ג ד

1. מדינת ישראל
2. משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר
3. הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש דרום
עו"ז פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

החלטה

עתירתו של העוטר לbijוט החלטת הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר (להלן: "הממונה"), מיום 28.8.2013, אשר הורה על הפסקה מנהלית של עבודות המבוקש בעקבות וורה על נשיאת יתרת העונש במאסר.

רקע עובדתי:

מעין בעירה וצראפوتיה ותשובה המשיבים והנספחים לה מצטיירת התמונה הבאה:

1. במסגרת ת"פ (שלום ירושלים) 10-06-36814 הורשע העוטר בביצוע עבירות של תקיפת שוטר, העלבת עובד ציבור או יומיים. העוטרណון ל - 40 ימי מאסר שירותו בעבודות שירות.
2. על פי גזר הדין מיום 6.12.12 היה על העוטר להתיצב לריצוי עונשו בבית החולים "ביקור חולים" ביום 3.2.2013. עוד נאמר בגזר הדין, כי "mobahar bahwa ריצוי העונש במועד זה מותנה בקבלת אישור בית המשפט שהורה על מעצר בית לנאים בהקשרים אחרים... ולמען הסר ספק, אם לא ניתן ריצוי של עונש זה בדרך של עבודות שירות, במועד שנקבע לעיל, או על פי החלטה משלימה שתינתן בהמשך, ירצה העונש ממועד זה במאסר בפועל ממש".
3. העוטק לא להתיצב לריצוי עונשו במועד האמור, על פי הנטען, עקב מעצר בית מלא בו היה נתון באותו עת, ולא להתיצב לריצוי עונשו בבית הכלא, על אף החלטתו המפורשת של בית המשפט בגזר הדין. העוטר זמן לשימוש לפני הממונה ליום 22.4.13 אך לא התיצב. מכיוון שלא נתקבל אישור מהדוואר, זמן שוב לשימוש ליום 17.6.13 (נספח ב' לתשובה המשיבים).

עמוד 1

במועד זה התיצב העותר לשימושו ומסר כי מיום 29.4.13 אינו נמצא עוד בתנאי מעצר בית מלא, וכי לא התיצב לבצע עבודות השירות מכיוון שאשתתו הייתה בשירות הירון. עורך השימוש קבוע, כי אם אכן שוחרר העותר מתנאי מעצר בית עליו להתייצב לתחילת רצוי עונשו ביום 19.6.13, ואם העותר נמצא עדין בתנאי מעצר בית מלא, יש לבצע הפסקה מנהלית של עבודות השירות.

.4. העותר לא התיצב לרצוי העונש גם לא במועד הנוסף שנקבע - 19.6.13.

.5. העותר זמין לשימושו נוספת נספַך ליום 12.8.13 באמצעות זמנה בדואר רשום למענו (נספח ד' לתשובה המשיבים). העותר לא התיצב לשימוש זה ועל כן החליט הממונה ביום 28.8.13 על הפסקה מנהלית של עבודות השירות ורקzeitig יתרת העונש במאסר ממש.

.6. על כך העתירה שלפני.

.7. יזכיר, כי ביום 27.1.14 נעצר העותר ובו ביום הוגשה עתירתו זו. בדין מיום 28.1.14, הוריתי על שחרורו של המשיב עד למתן החלטה בעתירתו, וזאת על מנת לאפשר למשיבים להגיש תשובה מלאה ומיקיפה לעתירה. תשובה זו הוגשה ובוים 5.2.14 התקיים דין בעתירה ונשמעו טענות ב"כ הצדדים.

עיקרי טענות הצדדים

.8. לטענת העותר,عمال העותר קשות על פתיחת חלון מעצר הבית המלא בו היה נתן "אר וرك במטרה לסייע את עונש עבודות השירות", אף שהחלטת בית המשפט לממונה, אולם לעותר לא נמסרה החלטת הממונה על תחילת רצוי העונש ב העבודות שירות, לא טלפונית ולא בכתב.

עוד טוען, כי העותר לא קיבל את הזמנת הממונה להתייצב לשימוש ביום 12.8.13 ולא ידע על החלטת הממונה על הפסקת עבודות השירות.

על פי הנטען על ידי העותר, נפלו פגמים חמורים בהחלטת הממונה, בכך שלא ניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו בפניו. עוד טוען לחסור סבירות של החלטת הממונה, כי נטען לפגיעה בזכותו לאור הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

.9. המשיבים דוחים את טענות העותר וمبקשים לקיום את ההחלטה הממונה. טוען, כי למעשה תוקף העותר את גזר דין של בית המשפט השלום, שכן כי על העותר היה להתייצב לרצוי עונשו ביום 3.2.13, ואם לא ניתן לרצוי העונש ב העבודות שירות, כי אז ישא את עונשו במאסר ממש.

עוד טוען, כי העותר מימש את הזכות השימוש ביום 17.6.13 ולא התיצב לרצוי העונש, במועד שנקבע, אלא הסתפק במשלוח החלטת בית משפט השלום מיום 29.4.13 שאישר לעותר חלון יציאה (להחלטה זו נשוב בהמשך).

כן נטען, כי לעותר נשלחה הזמנה בדואר רשום לשימושו נוספת ביום 13.8.12, אולם העותר נמנע לאסוף הזמן זה, ויש לזקוף זאת לחובתו, ועל כן יש לדוחות עתרתו.

דין והכרעה

10. סעיף 51 ט' לחוק העונשין, התשל"ג - 1977 (להלן: "חוק העונשין") דין בקשר של הפסקה מנהלית של עבודות שירות, זהה לשונו:

"51ט. (א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות החדשנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדתו בפקודת בתי הסוהר, שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחול או תופסק וכי הוא ישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין; אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מלאה לפי העניין:

(1) הוא לאertia לתחלת ריצויו עבודות השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור הממונה, רכז עבודות השירות, המפקח או רופא;

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מנicha את הדעת;

(3) הוא הפר תנאי מתנאי עבודה השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג);

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודות השירות או של המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינםאפשרים אתertia לעבודה להמשך ביצוע עבודות השירות;

(6) הוא הסטייר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמת לעבודת השירות או השימוש בה.

(א1) שימוש לפי סעיף קטן (א) יערוך בעל פה ויתועד בכתב; הזמן שעבד השירות לשימושו כאמור ימשמעות עבודה השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום הזמןו של עובד השירות לשימוש ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודה השירות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(ב) (1) הודעה על החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, ללא שיחוי, לעובד השירות במקום העבודה השירות או במשרדי הממונה, ואם העבודה לא החל ביצוע עבודה השירות או נעדר מקום העבודה, תישלח לו הודעה בדואר רשום לכתובת המגורים שהודיע עליה לממונה לפי סעיף 51ח(ב); נשלחה הודעה בדואר רשום לפי פסקה זו, יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום שלוחה הודעה, אלא אם כן הוכיח העובד כי לא קיבל את הודעה מסיבות שאין תלויות בו;

**(2) החול עבד השירות ביצוע עבודה השירות והתקבלה החלטה כאמור בסעיף קטן
(א), תופסק עבודה למשך היום שבו נמסרה לו הודעה".**

11. זכות השימוש היא זכות בסיסית והכל הוא שרשות מינימלית לא תפגע באדם, אלא אם ניתנה לו הזדמנות נאותה להشمיע את טיעונו לפניה (בג"ץ 3379/03 **מוסטקי נ' פרקליטות המדינה**, פ"ד נח(3) 865 (2004) והאסמכתאות שם).

כן נפסק, כי ככל, בית המשפט אינו שם עצמו במקומם הגורם המוסמך להחליט על ההצדקה שבഫסקת עבודות השירות. תפקידו של בית המשפט בעניין זה מוגבל לבחינת סבירות ההחלטה (רע"ב 10/4973 אוחיון נ' מדינת ישראל (1.11.2010), כב' השופט א' א' לוי); רע"ב 3275/08 **גליקמן נ' שירות בתி הסוחר** (10.4.2008), כב' השופט ח' מלצר והאסמכתאות שם). נפסק גם, כי "התביעות לעבודות שירות אינה עניין שבסיקול דעת אלא עונש שנגזר על אדם אשר יצא חייב בדיינו" (רע"ב 6029/06 **סרי נ' נציב שירות בתי הסוחר** (25.7.08) כב' השופט (כתוארה אז) מ' נאור).

12. לאחר שנתי דעתו לטענות הצדדים ועינתי במסמכים שהוגשו, הגיעו לכל מסקנה כי דין הבקשה להידוחת.

כאמור, בית משפט השלום קבע מועד לתחילה רצוי עונשו של העותר בעבודות שירות ליום 3.2.13. בית המשפט הדגיש, בהיותו מודע לכך שהעותר נמצא במעצר בית מלא על פי החלטה בתיק אחר, כי אם לא ניתן רצוי העונש בעבודות שירות עליו להתייצב לרצוי העונש במאסר בפועל ממש. שלא החל העותר לרצות את עבודות השירות במועד שקבע בית המשפט היה עליו להתייצב לרצוי העונש בכלל. העותר לא התיאיצב לביצוע עבודות השירות ואף לא לרצוי העונש בכלל. העותר זומן לשימושו ליום 22.4.13. (במאמר מוסגר יש להביע פליאה מודיע זומן לשימושו זה, כאשר בית המשפט עצמו קבע כי אם העותר לא יתייצב לביצוע עבודות שירות, יהיה עליו לרצות את עונשו בכלל). מזמן לשלומו ביום 22.4.13 ולא התיאיצב, נקבע מועד חדש לשימושו ליום 17.6.13. במועד זה נשמעו טענותיו של העותר, שמסר כי הוא שוחרר ממעצר בית. כעולה מעיון בהחלטת בית משפט השלום מיום 29.4.13, בתיק בגדרו היה נתון העותר במעצר בית מלא, הגיע העותר בקשה לאפשר לו "חילון יציאה" ממעצר הבית בו היה נתון באותה עת. בקשתו של העותר הייתה לצאת לעבודה בمساعدة, בקשה שנענתה על ידי בית המשפט (נספח ג' לתשובה המשיבים). יש להזכיר, כי בגין לטענתו של העותר בעתרתו זו כי عمل קשות לפתיחת חלון לצורך ביצוע עבודות השירות, לא הוגש כל מסמך לתמיכת בטענה זו. איפכא. כאמור, בקשתו לבייט משפט השלום הייתה להתר לו לצאת לעבודה בمساعدة עקב הצורך שלו לפרנס את משפחתו. ודוק. באותה בקשה ובידיו שהתקיים בה לא מסר העותר (או בא כוחו) מאומה על כך כי נגזר עליו לרצות מאסר בעבודות שירות. אין בידי לקבל טענת ב"כ העותר, כי באותו תיק היה העותר מיצג על ידי עו"ד אחר, והוא עצמו, שיציג את העותר בבקשתה להתר לו את היציאה לעבודה, לא היה מודיע לעונש של עבודות השירות שנגזרו על העותר. לדעתו, החובה הייתה מוטלת על העותר לדאוג כי יציאתו, אם תתאפשר, תהיה לביצוע עבודות השירות (אם כי למעשה, היה עליו לרצות מאסר ממש משלא התיאיצב לעבודות השירות ביום 3.2.13 על פי גזר הדין).

מכל מקום, ביום 17.6.13, לאחר שמיעת טענותיו של העותר, ולאחר שהעותר מסר כי אינו נתון במעצר בית

מלא, נקבע בהחלטת הממונה, כי על העותר להתייצב לריצויו עונשו ביום 13.6.19, הינו, יומיים לאחר מועד השימוש. העותר אף חתם על הפרוטוקול האמור (נספח ב' לתשובה המשיבם). לפיכך, לא יכולה להישמע טענה כי לא ידוע על ההחלטה כי עליו להתייצב לתחילת ריצויו עונשו בעבודות שירות במועד זה.

13. כאמור, העותר לאhtiצב גם לא במועד זה. הממונה זמין את העותר לשימוש נוספים ביום 12.8.13. הפעם נשלחה בדואר רשום. העותר לא פנה לסניף הדואר לקבל את ההזמנה. כמסתבר, העותר זמין **פעמיים** לסניף הדואר לקבל את דבר הדואר ולא נענה לכך (ראו הנספח האחרון לתשובה המשיבם).

אי איסוף ההזמנה על ידי העותר פועל לרעתו, שכן על פי סעיף 15ט(ב)(1) לחוק העונשין, אם נשלחה הודעה בדואר רשום לכתובת המגורים שליליה הודיע העותר לממונה, כפי שנעשה במקרה דן, **"יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום תשלום הודעה."**

14. בנוסף, כי אין מקום לקבל טענה העותר, כי משהגish הממונה לבית משפט תשלום ביום 3.7.13 בקשה לשחרר את העותר ממעצר הבית לצורך השימוש ביום 12.8.13 ובית המשפט לא נתן החלטה בבקשתו זו לא ידוע העותר על מועד השימוש, והמתין לקבל החלטה. שכן, כאמור, על פי סעיף 15ט(ב)(1) הנזכר, רואים את הודעה כנמסרה לעותר. לא היה מקום כלל שהעותר ימתין לפניה הממונה לבית משפט תשלום להתיר לו לצאת ממעצר הבית לשימוש או לריצויו עונש המאסר בפועל. הנטול לכך היה מוטל על העותר.

גם לא מצאתי לקבל את טענה ב"כ העותר, כי אם הנאשם אינו מקבל את ההזמנה לשימוש על הממונה לשילוח הזמןה לב"כ הנאשם. על פי סעיף 15ט לחוק על הממונה להזמין את עובד השירות שירות על פי המعن שמסר ולא באמצעות בא כוחו. זאת ועוד. ישנם מקרים לא מעטים בהם הסניגור מסיים את ייצוגו של הנאשם בהליך בבית המשפט ואינו ממשך לייצגנו לאחר מכן, ואין עליו כל חובה לקבל את ההזמנות עבור הנאשם. יש ולעתים, הנאשם מתנקק כל קשר עם הסניגור ואין חובה על הסניגור לאותר את הנאשם לצורך העברת ההזמנה מהממונה לנאים. האינטרס הוא של הנאשם לרצות את העונש שהוטל עליו בעבודות שירות, ומעלהו מתנופתת "חרב המתהפקת" למאסר ממש אם לא יתאפשר לריצויו עונשו בעבודות שירות.

15. דומה, כי לאחר כל ההזרימות שניתן הממונה לעותר, שעה שהעותר עצמו לא עשה ניסיון מינימאלי לבצע את עבודות השירות, יפים הדברים הבאים שנאמרו לא אחת - **"עבודות שירות אין ניתנות בידי הנאשם אלא כפריבילגיה, בתור חלופה מקללה לעונש מאסר בפועל. מקום שנאים אינם מבצע את עבודות השירות כראוי, ומראה במשיו כי אינם מקבל על עצמו את על האחריות הנלוית לחילופת מאסר זו, לא נותרה ברירה אלא לבטל חלופה עונשיות זו, ולהיבכו לרצות את יתרת עונשו במאסר ממש"** (רע"ב 8648/04 הרץ נ' נציב שירות בית הסוהר (23.9.04); רע"ב 1871/05 נתנה נ' הממונה הארץ על עבודות שירות (20.3.05); רע"ב 1885/05 עדאם נ' מדינת ישראל (24.4.05)).

.16. משלא התיצב העותר ניתנה החלטה המנהלית בדבר אי התחלת עבודות השירות על ידי העותר ורצוי העונש בבית הסוהר.

.17. הנה כי כן, ניתנו לעותר מספר הזדמנויות לבצע את העונש שנגזר אליו בעבודות שירות, והעותר הוא זה שבחר להתעלם מכך ומהזמןנותו שנשלחו אליו וכן מההוראה שניתנה לו ביום 17.6.2013.

במצב דברים זה, סבורני, כי הממונה פעל כדין ובסבירות ואין לעותר כל עילה לבטל את ההחלטה.

.18. העוטר יתייצב לעונשו ביום"ר ניצן בرمלה, כשברשומו תעודה זהה, ביום 6.4.14 עד לשעה 10:00.

על העוטר לתאמם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למינוי מוקדם, עם ענף אבחן ומינוי של שב"ס, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

המציאות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, ג' אדר ב תשע"ד, 05 מארץ 2014, במעמד ב"כ
הצדדים והעוטר.

אהרון פרקש, שופט